

TEMMUZ AYI MECLİS TOPLANTISI - 29.07.2020 -

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Geçtiğimiz ay 100. kuruluş yıldönümü etkinliklerimiz nedeniyle fiilen gerçekleştirdiğimiz Meclis toplantımızı Koronavirüs önlemlerimiz kapsamında bu ay yine uzaktan erişimle gerçekleştiriyoruz. Temennimiz o dur ki aşının bir an önce bulunmasının yanı sıra insanımızın iş yerleri ve sosyal hayatta maske, mesafe ve hijyen kurallarına daha fazla uymasındır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu ay Koronavirüs nedeniyle kaybettiğimiz vatandaşlarımıza üzülmeyen yanı sıra;

- Hain saldırılarla da şehit düşen Mehmetçiklerimiz ve polis kardeşimize,
- Sakarya'daki havai fişek fabrikasında gerçekleşen yangında hayatını kaybeden işçi kardeşlerimiz ile kalan fişeklerin imhası çalışmalarında şehit olan Mehmetçiklerimize,
- Artvin ve Rize'de yaşanan sel felaketlerinde kaybettiğimiz insanımıza,

yine çok üzüldük. Hepsine Allah'tan rahmet diliyorum. Tüm bu olaylarda yaralanan güvenlik güçlerimize ve insanımıza da acil şifalar diliyorum. Diğer bir üzüntümüz ise; orman yangınlarında kaybettiğimiz ağaçlarımız ve telef olan hayvanlarımız içindir. Önümüzdeki Ağustos ayı yangınlar itibariyle daha kritik bir öneme sahiptir. Öyle ki Aksu, Kumluca ve Kaş ilçelerimizde geçtiğimiz yıllardaki tecrübelerimize dayanarak Ağustos ayında daha kentimiz genelinde daha dikkatli olunmasını tavsiye ediyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

Yılın ilk yarısını; beklentilerimiz, tahminlerimiz ve planlarımızın tamamen dışında tamamladık. Sebepleri hepimizin malumudur ama sonuçları; hepimiz için yıpratıcı, hatta yıkıcıdır. Yaşadığımız zorlukların bir kısmını öteledik, ancak ortadan kaldırdığımızı söylemek pek mümkün değildir. Yani yakın bir gelecekte birikimli olarak bu zorluklarla tekrar yüzleşme durumumuz vardır ve hazırlıklarımızı buna göre yapmalıyız. Nasıl sorusunun bir kısım cevabı, alınan tedbirlerin içindedir. Hızlıca krediye erişimin kolaylaştırılması, maliyetinin reel olarak ucuzlatılması, bazı kamu ödemelerimizin ertelenmesi, kısa çalışma ve işsizlik ödemeleri en önemli tedbirler olmuştur. Bunlar; Mart-Haziran arası kapanmış ekonominin maliyetini azaltmaya yaramıştır. Ekonomiye yeniden hareketlendirmeye çalıştığımız bu dönemde ise bize bir başlangıç yapma fırsatı vermiştir.

Yılın ilk yarısında yaşadıklarımızın ve geleceğe yansımalarının nesnel boyutları hakkında değerlendirme yapmak neredeyse imkansızdı. Ancak bazı tahminlerde bulunabiliyorduk. Son açıklanan verilerle birlikte içinde bulunduğumuz durum ve beklentiler hakkında daha belirgin değerlendirmeler yapmak mümkün hale gelmeye başlamıştır.

Değerli Arkadaşlarım,

Yılın birinci çeyreğini yani ilk üç ayını % 4.5'luk bir büyümeyle kapattık. Beklentilerin ve dünya ortalamasının çok üzerinde umut verici bir büyüme oldu. Fakat geçmiş on yıllık aynı dönem ortalama büyümesinin ancak yarısı kadar büyüebildik. Tarım ise %3 ile ortalama büyümenin altında kalmıştır. Ancak biz geçmiş tecrübelerimizden biliyoruz ki özellikle genel

ekonomik koşullar zorlaştığında ve küçülme yaşandığında tarım sektörü, bu zorluğu aşmada ve küçülmeyi frenlemede her zaman olumlu katkı yapmış ve kurtarıcı rol üstlenmiştir. Önümüzdeki dönemde de sektörümüz, kendi zor koşullarına rağmen bu rolünü layıkıyla oynamaya devam edecektir.

İkinci çeyrekte yaşadığımız ekonomik kapanmanın çift haneli bir daralmaya neden olacağını öngören uzmanları okumaktayız. Her halükarda bunlar yaşadıklarımızdır. Şimdi esas olan yaşayacaklarımız ve buna göre bir ilerleme yolu bulmamızdır. Hem ülkemiz hem de kentimiz için zor günleri atlattığımız değiliz. Zaman, rahvet zamanı değildir. Özellikle yılın ikinci yarısı, önümüzdeki en az üç yılı etkiler konumunda olacaktır.

Değerli Arkadaşlarım,

Üzerimizdeki yüklerle yakalandığımız bu salgın koşulları tüm insanlarımızı ve şirketlerimizi derinden hırpalamaktadır. Buna rağmen insanlarımız ve şirketlerimiz nispi olarak zorluğa dayanma direnci ve geleceğe umutla bakma konusunda AB ortalamasına göre iyimser durumdadır. Örneğin;

- Kapanan kurulan şirket sayılarında ne ilk yarı itibarıyla ne de Haziran ayı itibarıyla dikkat çekici bir olumsuzluğumuz yoktur. Hatta kapanan şirket sayısı son on yılın ortalamasının altında seyrederken kurulan şirket sayısında ise Haziran rekoru kırılmıştır. Bu rekor, hem ülkemiz için hem de kentimiz için geçerlidir.
- Diğer taraftan ibrazında ödenen çek tutarında da son 6 yılın Haziran rekoru kırılmıştır. Yine karşılıksız çek ve protestolu senet tutarlarında da son 6 yıl ortalaması söz konusudur. Yani geleceğe umutla bakma ve ödemeler sisteminin işleyişi bakımından olumlu sayılabilecek göstergeler söz konusudur.
- Bu gerçekleştirmeleri sağlayan 3 önemli dayanak vardır.
- Bunlardan ilki, kişilerin öz kaynaklarını kullanmalarındadır.
- İkincisi, devletin bazı ödemeleri ertelemeştir.
- Üçüncüsü ise kişilere sağlanan ilave kredi olanaklarıdır.

Bu üç dayanak, kişilerin belirli bir dönemdeki direncini artırmış ve gelecek umudunu canlı tutmuştur. Bu dönemin vadesi de ortalama olarak yılsonudur. Yani yılsonuna kadar işlerin gelir getirici hale dönmesi hayati derecede önemlidir. Aksi halde sağlanmış olan bu dayanaklar, hepimizin sırtındaki ilave yük olacaktır.

Bizler öz kaynaklarımızı tüketmeye devam ederiz ama unutmayalım ki bu sonlu bir kaynaktır. Hayatın normale dönme süresi uzadıkça kamuya olan vergi ve prim gibi ödemelerimizin birikimli olarak yapılması imkansızlaşacaktır. Ayrıca ertelenmiş ya da ötelenmiş kredi ödemelerimizin de vadeleri hızla yaklaşmaktadır.

Salgın ortamına girmeden önce de gerek hane halklarının gerek işletmelerin borç yükü kamu borç yüküne göre çok daha yüksek seviyedeydi. Bir de salgın dolayısıyla sağlanan ilave kredi yükleriyle toplam durum daha riskli hale gelmiş durumdadır. Bu riski gören özel bankacılık kesimi kredi verme konusunda tüm zorlamalara rağmen isteksiz ve pahalı davranmaya devam etmektedir. Bu dönemde;

- Özel bankalar kredilerini ülkemize genelinde %11 artırmışken kentimizde %13 artırmışlardır.

- Kamu bankaları ise tarihlerinde görülmemiş oranlardaki artışla kentimizde %53 ve ülkemizde ise %47'lik kredi büyümesi sağlamışlardır.

Gördüğünüz gibi bu dönemde de kentimiz iş dünyası ilave kredi yükleri altına girmek durumunda kalmıştır.

Biz durumu kendi açımızdan değerlendirirken tabii ki devletin gelir yaratma ve bankaların kredilerini toplama açılarını da dikkate alıyoruz. Tek taraflı bir değerlendirmede ve talepte bulunma durumunda değiliz. Mutlaka uzlaşık bir çözüm vardır! Yeter ki bu çözümü isteyelim ve peşinde olalım! Çünkü yaratılan tahribat hepimizin tahribatıdır.

Salgın döneminin en önemli ve kalıcı tahribatı hiç kuşkusuz istihdamda bulunmaktadır. Bir tarafta gelirleri sıfırlanmış işletmeler, diğer tarafta yetersiz hibe destekleri istihdamı hızla eritmeye başlamıştır. İşten çıkarma yasağının getirilmesi, sorunu çözmeye yönelik değil ötelemeye yöneliktir. Antalya ekonomisinin %71'inden fazlasını oluşturan hizmetler sektörü ve %8'inden fazlasını oluşturan tarım sektörü tam bir istihdam dostu konumundadır. Hizmetler sektörü bir bütün olarak tarım sektörü de başta süs bitkileri olmak üzere belirli bölümüyle kapanınca kentimiz istihdamı için tam bir yok oluş durumu ortaya çıkmıştır. Nitekim ilk verilere baktığımızda ülkemizdeki istihdam kaybının %30'undan fazlası tek başına Antalya'da yaşanmıştır. Aslında bu gerçekleşme bile kentimizin bir afet bölgesi ilan edilmesi için yeterlidir. Çünkü Rusya ile yaşadığımız uçak krizinden çok daha vahim bir ekonomik darboğazla karşı karşıyayız. O zaman hatırlarsanız belirli ölçülerde de kabul gören Antalya Yaklaşımı önerisinde bulunmuştuk. Şimdi adeta afet bölgesi konumundayız.

Kentimiz ekonomisinin en az %80'i neredeyse çökmüştür. Bu çöküşün sebebi bireysel kararlar ya da tercihler değildir. Tamamen beklenmedik doğal bir salgın afetinin, ülke ortalamasının çok üzerinde bir şiddetle kentimiz ekonomisini vurmasıdır. Antalya, ülkemizin dünyaya açılan penceresidir. Unutmayalım ve unutturmayalım ki Antalya durursa Türkiye durur! Direncimizin ve umudumuzun sürdürülebilirliği kentimizle ilgili doğru ve gerçekçi tespitlerin yapılmasına bağlıdır. Bu tespitlerin kaynağı olması bakımından bir örnek paylaşayım; son 17 yılda gübre fiyatları 8.5 katına, mazot ve dolar 5.5 katına, tüketici enflasyonu 4.5 katına ve aralarında bizlerin de bulunduğu tarımsal üretici enflasyonu ise 3 katına yükselmiştir. Yani bu kadar senenin sonunda biz en altta bulunmaya devam etmekteyiz. Ülkemizde salgın afet bölgesi ilan etmek; içinde bulunduğumuz dönemin en önemli gündem maddelerinden biri olmalıdır. Vakit geçirmeksizin Antalya, afet bölgesi olarak ilan edilmelidir.

Değerli Arkadaşlarım

Geçtiğimiz yıla oranla ihracatımız yüzde 3 artışla 690 milyar olarak gerçekleşmiştir. Bu artışı sağlayan temel sektörün yaş meyve sebze sektörümüz olmasıysa bizleri sevindirmektedir. Nitekim yılın ilk altı ayında yaş meyve ve sebze ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre %32 artarak 280 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. Antalya, yaş meyve ve sebze ihracatında lider konumda, narenciye ihracatında ise 5'inci sıradadır.

Arkadaşlar, burada birkaç konun altını tekrar çizmek isterim. 1 milyon doların üzerinde ihracat yaptığımız kalemlere baktığımızda; sebze ve meyvelerde yalnızca biber, meyvelerde ise kiraz, erik, ayva, kayısı ve çilekte kilogram başına bir doların üzerinde gelir elde etmişiz. Ortalamamızı yükselten bu ürünlerin toplam yaş meyve sebze ihracatımız içerisindeki payı yüzde 37 düzeyindedir. Geriye kalan yüzde 63'lük bölümde ise kilogram başına ortalama gelirimiz 0,70 dolar olmuştur.

Toplam ihracatın yüzde 29'unu oluşturan başat ürünümüz olan domateste ise kilogram başına 0,73 dolar gelir elde etmişiz.

Tüm bunları sizlerle paylaşmamın temel nedeni uzunca bir süredir bahsettiğim örtüaltı yaş sebze üretimde kilogram başına geçmiş yıllara oranla daha az gelir etmemiz ve avantajımızın geçmişe oranla azalmasıdır. Zaten sizlerle paylaşmış olduğum bir doların üzerindeki 6 kalemde 5'i de meyvedir. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde yapılacak sera yatırımlarında daha dikkatli davranmanızı ve daha fazla hesap yapmanızı öneriyorum. Süs bitkileri sektörümüz ise içerisinde bulunduğumuz Koronavirüs'ten tarım sektörünün aksine olumsuz etkilenmiştir. Ülkemiz genelinde 64 milyon dolardan 56 milyon dolara, kentimizde ise 30 milyon dolardan 26 milyon dolara gerileyen sektörün ihracatı ülkemiz ve kentimizde yüzde 12 azalmıştır.

Bu fırsatla, elde edilen gelirin kentimizin en ücra köşesine kadar ulaşmasında Ata'mızın da ifade ettiği gibi milletimizin emeğini ve üretimini kıymetlendiren her iki sektördeki; ihracatçılarımız, tüccarımız, komisyoncularımız ve pandemi döneminde dahi üretimin devamlılığını sağlayan tüm üreticilerimize bir kez daha teşekkür ediyorum.

Sözlerime son verirken;

2019-2020 Süper Lig'ini 5. sırada tamamlayan Alanyaspor'umuzu, 8. sırada tamamlayan Antalyaspor'umuzu, 2.lige yükselen Serikspor'umuzu ve 3.lige yükselen Alanya Kestelspor'umuzu tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

Antalya Valiliğinden Diyarbakır Valiliği'ne atanan Sayın Münir KARALOĞLU'na kentimizde yapmış olduğu başarılı çalışmalarını nedeniyle teşekkür ediyorum, Antalya Valiliği'ne atanan Sayın Ersin YAZICI'ya başarılar diliyorum.

Kurban Bayramınızı şimdiden kutluyor; bütün insanlığa barış, huzur ve mutluluk getirmesini diliyorum.

Saygılarımla,

Ali ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı